

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19 -epidemiasta aiheutuviin lisäkustannuksiin vuonna 2022

KH 23.08.2022 § 275
1029/00.01.10/2022

Valmistelija

Hallintojohtaja Seija Turpeinen, puh. 0400 949 620.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräisiin julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle covid-19-epidemiasta aiheutuviin lisäkustannuksiin vuonna 2022. Lausunnot tulee antaa 2.9.2022 klo 16:15 mennessä ensisijaisesti lausuntopalvelut.fi-järjestelmään.

Pääministeri Marinin hallitus on vuoden 2020 budjettiriihen yhteydessä sitoutunut korvaamaan koronaan liittyvät välittömät kustannukset täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät.

Covid-19-epidemiasta aiheutuneita kustannuksia on kompensoitu kunnille erityisesti korottamalla peruspalvelujen valtionosuuksia ja yhteisöveron jako-osuutta. Vuonna 2021 kuntakentälle epidemiasta aiheutuneet kustannukset korvattiin olennaisilta osin valtionavustuksilla, joita sosiaali- ja terveysministeriö myönsi yhteensä noin 1,08 miljardia euroa. Koronapandemia ei ole heikentänyt kuntataloutta, sillä valtio on tukenut kuntia ja kuntayhtymiä epidemian aikana vuosina 2020–2021 erilaisilla tukitoimilla yhteensä noin 5 miljardilla eurolla.

Koronasta aiheutuneet kustannukset eivät ole jakautuneet tasaisesti kaikkien kuntien kesken, vaan muun muassa tautitilanteesta johtuen kuntien välillä voi olla suuriakin eroja. Tästä syystä sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin liittyvät korvaukset kunnille, kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle on myös vuonna 2022 tarkoitus toteuttaa olennaiselta osin valtionavustuksilla, jotka mahdollistavat korvausten kohdentumisen valtionosuusjärjestelmää tarkemmin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kuntien vuoden 2022 koronasta aiheutuneiden sosiaali- ja terveydenhuollon lisäkustannusten korvaamiseksi myönnettävistä valtionavustuksista.

Pääministeri Marinin hallituksen kirjaus koronavirukseen liittyvistä välittömistä kustannuksista on sidottu tautitilanteen kehittymiseen sekä taudin torjunnan tapoihin. Epidemiatilanne sekä taudin torjuntaan ja hoitoon liittyvät toimet ovat vuoden 2022 aikana kehittyneet ja muuttuneet monin tavoin. Muun muassa hybridistrategiaa, kansallista covid-19 testaus- ja jäljitysstrategiaa ja koronarokotusstrategiaa on päivitetty. Tartuntatautien vastustamistyö sekä varautuminen terveydenhuollon häiriötilanteisiin ovat kunnan lakisääteisiä tehtäviä, joita rahoitetaan jo valtionosuusjärjestelmän kautta. Yllä mainittujen tekijöiden vuoksi lausunnonlehteen asetuksen mukaisesti koronasta aiheutuneet lisäkustannukset korvattaisiin erillisellä valtionavustuksella kunnille testauksen, hoidon ja muiden välittömien kustannusten osalta 30.6.2022 saakka ja koronarokottamisen lisäkustannukset koko vuoden 2022 osalta.

Koronaepidemia ei ole heikentänyt kuntatalouden tilaa, sillä valtio on tukenut kuntia ja kuntayhtymiä epidemian aikana vuosina 2020–2021 erilaisilla tukitoimilla yhteensä noin 5 miljardilla eurolla. Valtion kuntataloudelle vuosina 2020 ja 2021 osoittamat rahalliset tuet ovat olleet erittäin mittavia ja voidaan arvioida, että lisärahoituksen määrä on kokonaisuudessaan ylittänyt selvästi kuntataloudelle aiheutuneiden lisäkustannusten ja muiden taloudellisten menetysten kokonaismäärän. Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen näkökulmasta vuoden 2022 kustannustiedon tulisi vastata mahdollisimman tosiasiallista tilannetta, sillä tieto vuoden 2022 nettokustannuksista toimii lähtökohtana hyvinvointialueiden rahoitukselle. Vuonna 2022 ei myöskään ole enää perusteltua jakaa erillistä harkinnanvaraista rahoitusta, koska kuntien taloudellinen tilanne on aikaisempien vuosien korvausten ansiosta hyvä.

Avustuskokonaisuuden tavoitteena on, että avustus kohdistuisi hakijoille kokonaisuutena oikeudenmukaisesti ja riittävän tarkasti aiheutuneiden lisäkustannusten suhteessa. Lisäksi tavoitteena on, että avustujärjestelmä aiheuttaisi hakijoille mahdollisimman vähän hallinnollista rasitetta. Tämän vuoksi avustus määritettäisiin suhteellisen yksinkertaisin laskennallisin perustein.

Esityksessä ehdotetaan, että avustuksen määrä perustuisi olennaisilta osin toimintaa kuvaaviin tietoihin sekä laskennalliseen yksikkökorvaukseen. Toiminnot, joille avustus määritettäisiin tällä tavoin, olisivat covid-19-testaus, rokottaminen covid-19-tautia vastaan ja covid-19-taudin aiheuttama sairaalahoito. Toimintokohtainen avustuksen määrä määritettäisiin kertomalla lukumäärätieto valtionapuviranomaisen määrittämällä yksikkökorvauksella. Korvausten taso tulitaisiin mitoittamaan siten, että epidemian hoidosta aiheutuneet lisäkustannukset tulevat valtakunnan tasolla kokonaisuudessaan täysimääräisesti katetuksi. Toimintokohtaisten avustuserien lisäksi avustuskokonaisuuteen sisällytettäisiin asukaslukuun pohjautuva laskennallinen erä kattamaan muita koronasta aiheutuneita välittömiä kustannuksia.

Esityksessä ehdotetaan, että avustus myönnetään ensisijaisesti kunnille ja Ahvenanmaan maakunnalle. Asetuksella säädettäväksi ehdotettu avustuskokonaisuus vastaa monilta osin vuoden 2021 kustannusten korvaamiseksi säädettyä asetusta.

Valtionavustuksen hakeminen ajoittuisi syksyyn 2022.

Asetusluonnoksen mukaan avustuksia myönnettäisiin testauksen, hoidon ja muiden välittömien kustannusten osalta ainoastaan 30.6.2022 saakka. Rajausta perustellaan sillä, että tartuntatautien vastustamistyö sekä varautuminen terveydenhuollon häiriötilanteisiin ovat kunnan lakisäätteisiä tehtäviä, joita rahoitetaan jo valtionosuusjärjestelmän kautta. Testaamisen kustannukset ovat kuitenkin nykyisillä testausmäärillä merkittävän suuruiset, joten avustusta pitäisi myöntää koko vuodelle. Mikäli kansalliset ohjeistukset testaamisen suhteen muuttuvat, tulee tilanne huomioitua testausmäärien kautta.

Linkki lausuntopyyntöön:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=bac22566-e230-413e-99b9-e86be84de94f>

Kaupunginjohtajan esitys Pudasjärven kaupunki päättää lausuntonaan, että
-Asetusluonnos § 2 Avustettavat kustannukset kohtaan lisätään kommentti:
Asetusluonnoksen mukaan avustuksia myönnettäisiin testauksen, hoidon

ja muiden välittömien kustannusten osalta ainoastaan 30.6.2022 saakka. Rajausta perustellaan sillä, että tartuntatautien vastustamistyö sekä varautuminen terveydenhuollon häiriötilanteisiin ovat kunnan lakisääteisiä tehtäviä, joita rahoitetaan jo valtionosuusjärjestelmän kautta. Testaamisen kustannukset ovat kuitenkin nykyisillä testausmäärillä merkittävän suuruiset, joten avustusta pitäisi myöntää koko vuodelle. Mikäli kansalliset ohjeistukset testaamisen suhteen muuttuvat, tulee tilanne huomioitua testausmäärien kautta.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.